



Beskæftigelse og den relationelle handicapforståelse

v/Finn Amby
Lektor, ph.d.
Forskningscenter for Social Udsathed
E: fina@via.dk
M: 41 30 15 45

Disposition

1. Kort om kategorier og kategorisering
2. Lidt handicaphistorie
3. Nærmere om den relationelle handicapmodel
4. Handicap i dansk beskæftigelsespolitik
5. Arbejdsevne: Et begreb med mange betydninger

1. Kort om kategorier og kategorisering

Kategorier: Gruppering af objekter, som er ens med hensyn til en række egenskaber

Faste grænser eller kontinuum

Sociale og politiske kategorier

Kategorisering: "Den handling, hvor vi forholder os til, hvor på kontinuummet eller i hvilken kasse et konkret objekt hører til."

"Governance is conducted through rules, and rules are composed of categories. Every rule divides people by their identity, their behavior, or their situations, and then specifies how members of different categories are treated differently. In some deep sense, what we mean by "policy" is precisely this deliberate ordering of the world according to the principle of different treatment for different categories. This is the idea behind the notion of target groups"
(Stone, 2005)

2. Lidt handicaphistorie

To udviklingslinjer i forhold til handicap som kategori

- Fra særforborg til normalisering og ligestilling
- Fra invalidepension til førtidspension (jf. senere om arbejdsevne)

Forsorgsloven 1933

- "Staten har pligt til at drage omsorg for opdragelse, underhold, forsørgelse, kur og pleje af sindssyge, åndssvage, epileptikere, vanføre, lemlæstede, talelidende, blinde og døvstumme, for så vidt pågældende skal undergives anstalts-behandling eller under vedvarende tilsyn anbringes i kontrolleret familiepleje."

2. Lidt handicaphistorie

1970'ernes socialreform

- Personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap
- Udlægning af særfor sorgen

"Den lille socialreform 1988"

- Personer med nedsat funktionsevne
- Ophævelse af institutionsbegrebet

FN's handicapkonvention

- Ratificeret 2009

3. Nærmere om den relationelle handicapmodel

$$\textit{Funktionsnedsættelse} + \textit{Barrierer} = \textit{Handicap}$$

Handicap opstår i relationen mellem individet og omgivelserne

En funktionsnedsættelse kan være fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk

Barrierer kan f.eks. handle om fysisk indretning, adgang til information eller holdninger

Kompensation og sektoransvar

4. Handicap i dansk beskæftigelsespolitik

Fra aktiv arbejdsmarked og socialpolitik til beskæftigelsespolitik

- Handicap eller funktionsnedsættelse omtales kun meget sjældent i reformerne siden starten af 1990'erne

Lov om compensation til handicappede i erhverv

Revalidering

Fleksjob

Førtidspension

Politisk handlingsplan 2018

- Årlige ministermål
- Forsøg, bl.a. om screening for funktionsnedsættelser

5. Arbejdsevne: Et begreb med mange betydninger

Fra erhvervsevnetab til arbejdsevne som ressource

Invaliditet/helbred og andre årsager til nedsat arbejdsevne

Arbejdsevne har de sidste 25 år været det centrale vurderingskriterium i forhold til fleksjob og førtidspension

Lovgivningen konstruerer kategorier med afsæt i en vurdering af arbejdsevnen

- Personer der kan forsørge sig selv ved arbejde på det ordinære arbejdsmarked
- Personer der har varige og væsentlige begrænsninger i arbejdsevnen, som kan varetage et fleksjob
- Personer som har så store begrænsninger i arbejdsevnen, at de ikke kan varetage et fleksjob

5. Arbejdsevne: Et begreb med mange betydninger

Arbejdsevne benyttes også til afklaring af, hvilke konkrete arbejdsfunktioner en person kan bestride

Endelig benyttes arbejdsevne til en minutiøs vurdering af timetal og arbejdsintensitet ved ansættelse i fleksjob.

I forhold til konkrete jobs kan arbejdsevne ses som en kobling mellem individets funktionsevne og arbejdets krav

Arbejdsevne er altså kontekstuel, og en person med nedsat funktionsevne kan godt have fuld arbejdsevne under rette betingelser

De rette betingelser kan etableres ved at fjerne barrierer på arbejdspladsen, men det kan også ske gennem støtte og kompensation

Regelgrundlaget om arbejdsevne er på mange måder mangelfuldt, og der er meget stor variation i kommunernes praksis